

10

PRIORYTETÓW na drodze do zmiany polityki dotyczącej odpadów w UE

W krajach Unii Europejskiej prawie 90% zasobów materialnych wykorzystuje się tylko raz¹. Aby przyspieszyć przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ), należy zdecydowanie zredukować ogólne zużycie zasobów naturalnych w UE. Kluczowe jest także ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, przy równoczesnym poszanowaniu ograniczeń planety i dążeniu do osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ.

W tym celu, **koalicja Prevent Waste skupiająca europejskie organizacje pozarządowe wzywa do ulepszenia i wdrożenia europejskiej polityki dotyczącej zapobiegania wytwarzania odpadów oraz projektowania produktów**. Wszystkie nowe wnioski legislacyjne i strategie, jak i wdrażanie tych już istniejących, muszą być zgodne z unijną hierarchią postę-

powania z odpadami, czyli stawiać na pierwszym miejscu zapobieganie. Zmniejszenie wydobycia zasobów naturalnych, projektowanie produktów w obiegu zamkniętym², zachęcanie do zapobiegania wytwarzania odpadów – te działania zmniejszają emisję gazów cieplarnianych i przyczyniają się do osiągnięcia celu dekarbonizacji³.

Kolejny Plan działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym Komisji Europejskiej razem z szerokim Europejskim Zielonym Nowym Ładem (Green New Deal) powinny zawierać ambitne środki, umożliwiające zapobieganie produkcji odpadów w całym cyklu życia produktu, we wszystkich branżach, w tym spożywczej, budowlanej, branży opakowań, transportowej, elektronicznej⁴ oraz w branży produkcji baterii⁵ i materiałów tekstylnych⁶.

Wzywamy Instytucje Europejskie i rządy krajów członkowskich do zastosowania dziesięciu priorytetów opisanych poniżej:

USTALIĆ AMBITNE I WIĄŻĄCE CELE DOTYCZĄCE ZAPOBIEGANIA WYTWARZANIA ODPADÓW I POWTÓRNEGO WYKORZYSTANIA

1

Według zasad unijnej hierarchii postępowania z odpadami należy przyjąć stopniową strategię do roku 2030⁷, określającą wiążące, ogólne cele zmniejszenia odpadów oraz maksymalny poziom składowanych odpadów wyrażony w kilogramach na głowę mieszkańca rocznie. Dodatkowo, powinny zostać powołane wiążące cele oraz narzędzia dotyczące ponownego użycia odpadów i produktów⁸.

USTANOWIĆ OBOWIĄZKOWE CELE ZAPOBIEGANIA MARNOWANIU ŻYWNOSCI NA POZIOMIE 50% DO 2030 R.

2

Państwa członkowskie powinny osiągnąć ten cel poprzez skuteczne działania obejmujące wszystkie etapy łańcucha dostaw produktów żywnościowych, od uprawy po przetwórstwo i od handlu po konsumenta⁹.

OKREŚLIĆ OGÓLNE WYMOGI PROJEKTOWANIA ZGODNEGO Z GOZ DLA WSZYSTKICH PRODUKTÓW

3

Te wymogi powinny zapewniać trwałość, możliwość ponownego użycia, naprawy oraz recyklingu produktu wytworzonego z nietoksycznych materiałów, pochodzących ze zrównoważonych zasobów. Wydłużanie życia produktu powinno stać się normą, dając konsumentom prawo do naprawiania swoich przedmiotów¹⁰.

ZAPEWNIĆ CZYSTY, BEZPIECZNY I NIETOKSYCZNY OBIEG MATERIAŁÓW

4

Zero zanieczyszczeń¹¹ i nietoksyczne środowisko¹² można osiągnąć tylko wtedy, kiedy zakazuje się i zapobiega stosowaniu niebezpiecznych substancji poprzez zastosowanie restrykcyjnych przepisów. Obecnie brakuje takiego podejścia. Można uniknąć obecności takich substancji w nowych i przetworzonych produktach tylko pod warunkiem, że wprowadzi się ogólnodostępny system informacji o substancjach obecnych w materiałach, podzespołach, produktach i odpadach¹⁵.

STWORZYĆ SKUTECZNE ZACHĘTY GOSPODARCZE DO PROJEKTOWANIA ZASOBO-OSZCZĘDNYCH STRATEGII

5

Krajowe systemy podatkowe oraz zachęty finansowe powinny promować ponowne użycie, np. poprzez zmniejszenie stawki VAT na naprawy i produkty z drugiej ręki i opodatkowanie opakowań jednorazowych. Podejście „płać za tyle ile wyrzucasz” zachęca właścicieli gospodarstw domowych do zmniejszania ilości odpadów. Na wyższym poziomie politycznym, Unia Europejska powinna pobudzać publiczne i prywatne inwestycje w GOZ, działając zgodnie z podejściem z wyższej części hierarchii gospodarowania odpadami (zapobieganie i ponowne użycie), jednocześnie zaprzestając wsparcia dla spalarni, z odzyskiem energetycznym czy bez.

UZNAĆ ZA PRIORYTET ZAPOBIEGANIE PRODUKCJI ODPADÓW W RAMACH ROZSZERZONEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI PRODUCENTA (ROP)

6

Wszystkie mechanizmy ROP powinny wspierać zapobieganie wytwarzania odpadów poprzez finansowanie i promocję ponownego wykorzystania odpadów i produktów. Dodatkowo, powinny wprowadzić takie rozróżnienie wysokości opłat, które zniechęci producentów do wytwarzania produktów niezgodnych z GOZ. Zachęcamy do stosowania systemów ROP jako narzędzia polityki dla większej grupy produktów (oprócz opakowań i zużytego sprzętu elektronicznego) przy założeniu, że wszystkie zainteresowane strony – podmioty gospodarki społecznej, firmy zajmujące się recyklingiem i ponownym użyciem, społeczeństwo obywatelskie, organizacje konsumenckie i władze lokalne, będą zaangażowane w projektowanie tych systemów.

WSPIERAĆ KORZYSTANIE Z OPAKOWAŃ WIELOKROTNEGO UŻYTKU

7

Zmiany obowiązkowych wymogów dotyczących opakowań na mocy dyrektywy opakowaniowej powinny prowadzić do ambitnych przepisów skupiających się na projektowaniu pod kątem wielokrotnego użycia, nietoksycznych materiałów i możliwości recyklingu po długim użytkowaniu. Polityki UE powinny wspierać wdrażanie systemów wielokrotnego użytkowania¹⁴, w tym systemów wielokrotnego napełniania i kaucji¹⁵. Należy ustanowić cele ilościowe do roku 2022, dotyczące odzysku lub ponownego użytkowania opakowań, aby ułatwić ten proces.

NADZOROWAĆ I OGRANICZAĆ GLOBALNY EKSPORT ODPADÓW¹⁶

8

Odpady nie powinny być eksportowane do krajów pozaunijnych, które mają mniej restrykcyjne przepisy i nieodpowiednią infrastrukturę do recyklingu. Europa powinna redukować, ponownie wykorzystywać i przetwarzać swoje odpady jak najbliżej źródła ich powstania, tworząc lokalne miejsca pracy. Konieczne jest surowe egzekwowanie poprawek do Konwencji bazylejskiej.

STWORZYĆ ODPOWIEDNIE RAMY PRAWNE DLA RECYKLINGU CHEMICZNEGO

9

Potrzebne są jasne definicje i wymogi, aby recykling chemiczny nie konkutował z rozwiązaniami GOZ, które są wyżej w hierarchii postępowania z odpadami, lub nie doprowadził do szkodliwego wpływu na środowisko. Surowcami dla recyklingu chemicznego powinny być jedynie zniszczone i zanieczyszczone tworzywa plastikowe, nigdy tworzywa ze zbiórki selektywnej. Surowce powinny być przerabiane na nowy plastik, nie paliwo¹⁷.

WYCOFAĆ SIĘ ZE SPALANIA ODPADÓW

10

Europa musi wykorzystać potencjał zapobiegania produkcji odpadów i możliwości jakie daje gospodarka o obiegu zamkniętym poprzez wycofanie istniejących spalarni¹⁸ i zatrzymanie inwestycji w nowe instalacje w UE. To jest działanie priorytetowe dla poprawy selektywnej zbiórki surowców i zapewnienia dekarbonizacji energetycznej w UE.

PRZYPISY

- 1 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190918-2>
- 2 <https://eeb.org/library/delivering-resource-efficient-products/>
- 3 <https://eeb.org/library/destination-climate-neutrality/>
- 4 <https://eeb.org/library/coolprodhttps://eeb.org/library/delivering-resource-efficient-products/ucts-report/>
- 5 <https://www.coolproducts.eu/policy/position-paper-on-battery-regulation-2019>
- 6 <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications/a-new-textiles-economy-redesigning-fashions-future>
- 7 <https://zerowasteurope.eu/downloads/research-study-on-holistic-indicators-for-waste-prevention/>
- 8 https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/eea_report_waste_prevention_in_europe_2017_th-al-18-0008-en-n.pdf#page=47
- 9 <http://makeresourcescount.eu/wp-content/uploads/2017/01/Statement-on-European-Directive-200898EC-11th-Jan.pdf>
- 10 <https://repair.eu/>
- 11 https://ec.europa.eu/commission/interim_en#political-guidelines
- 12 https://ec.europa.eu/environment/chemicals/non-toxic/index_en.htm
- 13 <https://eeb.org/library/keeping-it-clean-how-to-protect-the-circular-economy-from-hazardous-substances/>
- 14 <https://rethinkplasticalliance.eu/news/new-report-shows-how-eu-countries-can-quit-single-use-plastics-and-switch-to-reusables/>
- 15 <https://eeb.org/library/deposit-return-system-manifesto/>
- 16 <https://wastetradestories.org/wp-content/uploads/2019/04/Discarded-Report-April-22.pdf>
- 17 <https://zerowasteurope.eu/2019/08/press-release-el-dorado-of-chemical-recycling-state-of-play-and-poli>
- 18 <https://zerowasteurope.eu/downloads/the-impact-of-waste-to-energy-incineration-on-climate/>

